

Яцишин Анна Володимирівна,

кандидат педагогічних наук, с.н.с., провідний науковий співробітник
Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України,
orcid.org/ 0000-0001-8011-5956,

Іванова Світлана Миколаївна,

кандидат педагогічних наук, завідувач відділу
Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України,
orcid.org/0000-0002-3613-9202

Дудко Анна Федорівна,

кандидат педагогічних наук, молодший науковий співробітник
Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України,
orcid.org/0000-0003-3858-7313

ДОБІР ВІДКРИТИХ ЕЛЕКТРОННИХ НАУКОВО-ОСВІТНІХ СИСТЕМ ДЛЯ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНО-ДОСЛІДНИЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НАУКОВИХ І НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Однією із особливостей цифрового суспільства є швидкий потік нових наукових даних, одержуваних в результаті наукових та науково-педагогічних досліджень. Це зумовлює зростання вимог до їх якості та рівня інформаційно-дослідницької компетентності наукових і науково-педагогічних працівників, що, на нашу думку, визначається як вміння і навички з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) здійснювати пошук, збирання, опрацювання, аналіз та представлення наукових даних відповідно до методології наукового дослідження, комунікацію, співробітництво та навчання інших, вміння використовувати сервіси електронних науково-освітніх систем для інформаційно-аналітичної підтримки науково-педагогічних досліджень, моніторингу та оцінювання наукових результатів, продукування нових суспільно-значущих знань із метою впровадження їх у практику освіти та науки [1].

У публікації [2] зазначено, що здійснення науково-педагогічних досліджень у сучасних умовах інформатизації суспільства неможливо без використання сучасних засобів ІКТ, що суттєво допомагають у виконанні роботи та забезпечують ІК-підтримку наукової діяльності. Тобто, інформаційно-комунікаційна підтримка має забезпечувати та підтримувати всі напрямки наукової діяльності. У свою чергу, інформаційно-аналітична підтримка педагогічних досліджень включає в себе широкий набір інструментального супроводу та набуває широкого застосування в науковій діяльності установ

Наразі, серед наукової спільноти все частіше наголошується на індексах цитувань публікацій як окремих дослідників, так і наукових колективів (відділів, лабораторій, кафедр, ВНЗ, науково-дослідних інститутів тощо). Різні наукометричні системи надають кількісні та якісні показники наукової діяльності, а саме: імпакт-фактор, індекс Гірша, рейтинг наукових установ/дослідницьких центрів, депозитаріїв, різні статистичні дані та ін. Важливо у науковій роботі використовувати відкриті електронні системи, що мають визнання на міжнародному рівні. Показники, що можливо отримати у наукометричних базах мають бути адекватними та придатними для характеристики наукової діяльності вчених чи наукових колективів і їхнього внеску у науку та освіту [2].

Добір електронних систем відкритого доступу має бути здійснено шляхом ретельного дослідження сервісів, що найкраще задовольнятиме науково-педагогічним потребам щодо впровадження: оприлюднення, розповсюдження та використання науково-дослідних ресурсів. Основними критеріями добору електронних систем відкритого доступу мають бути: їх відкритість, функціональність та придатність до використання в наукових установах і навчальних закладах України [2]. Тому, важливим є здійснити добір

відкритих електронних науково-освітніх систем для розвитку інформаційно-дослідницької компетентності наукових і науково-педагогічних працівників.

У роботі [3] ІКТ умовно поділено на: ІКТ навчання, ІКТ управління та ІКТ підтримки (проведення) наукових досліджень. Пропонуємо використовувати всі різновиди ІКТ розвитку інформаційно-дослідницької компетентності наукових і науково-педагогічних працівників.

Доцільним є використання відкритих електронних науково-освітніх систем, а саме: міжнародних наукометричних систем і бази даних та електронних бібліотек з метою розширення джерельної бази досліджень, ознайомлення із зарубіжними досвідом, для отримання аналітичних відомостей про кількість цитувань наукових публікацій, для розповсюдження власних наукових результатів і представлення їх у відкритому доступі (самоархівування наукових публікацій); електронних соціальних мереж для отримання зворотнього зв'язку, проведення опитувань і анкетувань, створень тематичних груп, з метою обговорення певної проблеми, для обміну досвідом, поширення відомостей про різні наукові заходи; автоматизованих програм перевірки унікальності текстів; технологій дистанційного навчання; систем організації конференцій та вебінарів та ін. [4].

В результаті аналізу наукової літератури [2; 3; 4; 5] та власного досвіду розроблено і схематично зображено (рис.1) відкриті електронні науково-освітні системи як засоби розвитку інформаційно-дослідницької компетентності наукових і науково-педагогічних працівників. У цьому колі подано дібрані відкриті електронні науково-освітні системи, що доцільно застосовувати для розвитку інформаційно-дослідницької компетентності наукових і науково-педагогічних працівників. А також, зазначено здатності і навички, що розвиваються із застосуванням цих систем.

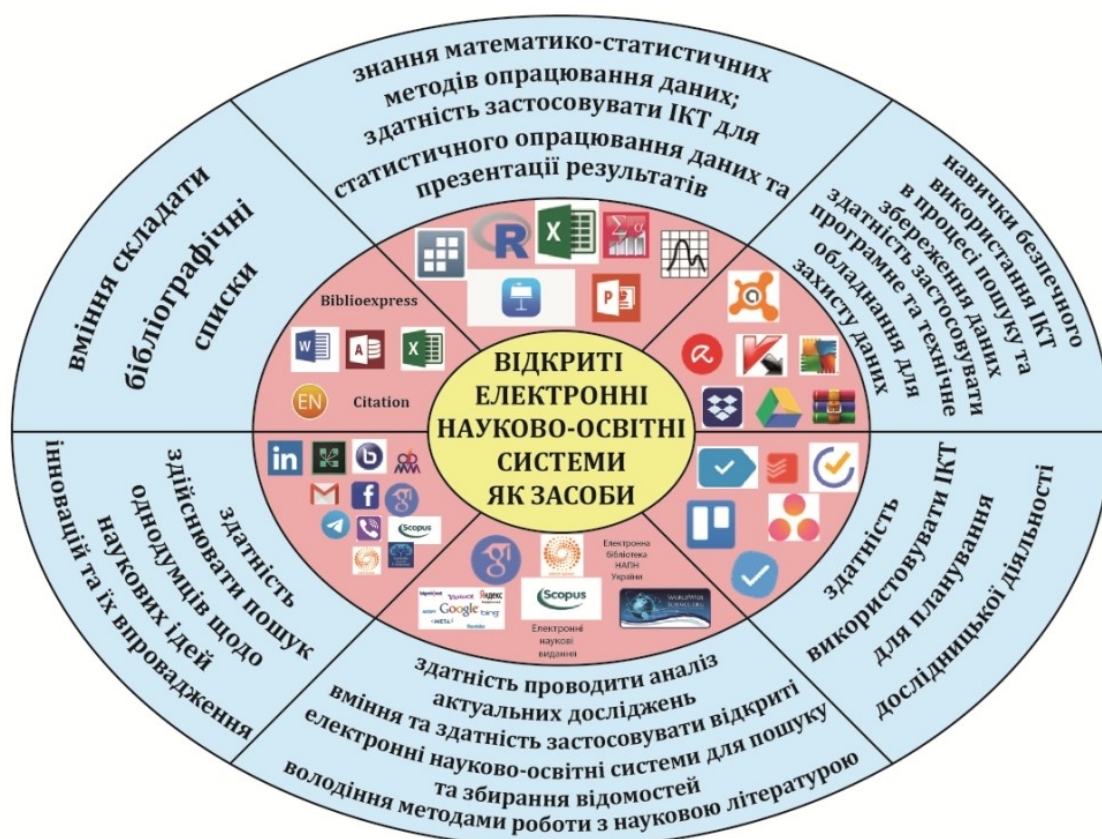

Рис. 1. Відкриті електронні науково-освітні систем як засоби розвитку інформаційно-дослідницької компетентності наукових і науково-педагогічних працівників

Отже, рекомендуємо використовувати відкриті електронні науково-освітні системи, зокрема: як джерельну базу досліджень, для ознайомлення із зарубіжними публікаціями відомих вчених і дослідницьких колективів; з метою представлення у відкритому доступі

власних наукових результатів; для зворотного зв'язку з колегами та учасниками педагогічних експериментів; для проведення анкетувань, опитувань, спостережень; для підтримки наукових контактів; для моніторингу розповсюдження власних наукових публікацій; для проведення експериментального навчання; для опрацювання статистичних даних педагогічного експерименту та ін. Використання цих відкриті електронні науково-освітні системи у науково-дослідній діяльності позитивно впливає на розвиток інформаційно-дослідницької компетентності наукових і науково-педагогічних працівників.

Список використаних джерел

1. Іванова С. М. Проблема розвитку інформаційно-дослідницької компетентності наукових і науково-педагогічних працівників з використанням електронних науково-освітніх систем // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2018. – № 6 (68). URL: <http://journal.iitta.gov.ua>.

2. Спірін О.М., Яцишин А.В., Іванова С.М., Кільченко А.В., Лупаренко Л.А. Використання електронних систем відкритого доступу для інформаційно-аналітичної підтримки педагогічних досліджень // Інформаційні технології і засоби навчання. 2016. – №5 (55). – С. 136-174. URL: <http://journal.iitta.gov.ua>.

3. Спірін О.М. Критерії і показники якості інформаційно-комунікаційних технологій навчання [Електронний ресурс] // Інформаційні технології і засоби навчання. – 2013. – №1 (33). – URL: <http://journal.iitta.gov.ua>.

4. Яцишин А.В. Про добір цифрових відкритих систем для підготовки аспірантів і докторантів / Тези доповідей IV Міжнародної науково-практичної конференції «Інформаційні технології в освіті, науці і техніці» (ІТОНТ-2018): Черкаси, 17-18 травня 2018 р. – Черкаси: ЧДТУ, 2018. – С. 250-252.

5. Яцишин А.В. Використання цифрових відкритих систем під час підготовки аспірантів і докторантів // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – 2018. – №1 (68). – С.18-24.